

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Roč. XXXV

6/2001

Obsah

M. J. Lisický: Environmentálne metafory a paraboly: ošemetnosť podobenstva	285
E. Smolková: Problematické východiskové tézy niektorých environmentálnych koncepcií	290
M. Gottlieb, I. Hanousková: Mýty ve vlastním domě	295
M. Ružička: Trvalá udržateľnosť mýtov, ilúzií a fetišov	299
M. Lapka: Fetiše v životnom prostredí – úskalí inspirácie	301
L. Halada: Tvorba krajiny a habitatov – realita alebo ilúzia?	304
I. Hanousková, M. Gottlieb: Historie v súčasnosti, súčasnosť v histórii (Mýty kolem trvale udržiteľného rozvoje)	307
Z. Izakovičová, D. Štefunková: Realizácia modelových prvkov ÚSES v poľnohospodárskej krajine	314

Tribúna

S. Komárek: Environmentální magie ..	318
P. Deván: Fetiše a dogmy v ochrane prírody	319
J. Ungerman: Padlé mýty o ochraně před povodněmi	312
M. Bartoš: Za komínem. O nadějích pro trvale udržitelný život	323
R. Špaček: K pojmu trvalo udržateľný rozvoj	326

Esej

B. Dohnány, N. Hrašková: Z globálnej dediny do globálnej siete (Zamyslenie sa nad konferenciou)	327
---	-----

Environmentálne fetiše a povery

“Povery, fetiše, ilúzie a spol.” považuje človek dvadsiateho prvého storočia za čosi ak už nie prekonané, tak určite okrajové, postupne zanikajúce. Vedecká predstava o fungovaní sveta takéto haraburdy predsa vyhnala z nášho života. Lenže ony sa vracajú zadnými vrátkami. Predstavy a hypotézy pretavené do metodík sa už nezaoberajú čiernymi mačkami, komínarmi,... ale aj teraz nám občas ponúkajú zjednodušené videnie sveta, klamlivú orientáciu, ilúziu o schopnosti predvídať. Domnievame sa, že systém by mal fungovať takto, lebo tak to bude logické, zrozumiteľné, dobré, pekné...

Tienistou stránkou historicky nebývalého tempa rozvoja vedy a techniky je uponáhľanosť, nedostatok príležitostí na vynorenie sa z prúdu či poddúpenie a zamyslenie. Ľudstvo sa na svojej ceste za poznaním a ovládnutím svojho prostredia domnieva, že jednoznačne vie, kam tá cesta vedie. Samozrejme k cieľu. Ale vieme, čo je cieľom? A ak áno, ako vieme, či sa k nemu približujeme?

Mnohé environmentálne koncepcie a pojmy boli prijaté veľmi rýchlo, nekriticky, priam spontánne. Žiaľ, pri overovaní a z neho vyplývajúcej nedôvery, vykazujú veľkú inerciu a so spontánnosťou ich zániku nemožno rátať.

Povery, fetiše, ilúzie, ale aj metafory nahrávajú našej myšlienkovvej pohodlnosti. V kritických situáciách však neposkytujú ani oporu, ani záruku účelného konania.

Akokoľvek sa predstavy o fundamentalizme v dôsledku vojny na Blízkom Východe či teroristického útoku na WTC spájajú v ostatnom čase najmä s náboženstvom, tento svetonázorový postoj má oveľa širší areál rozšírenia. Aj vo sférach vedeckých nachádzame prvky fundamentalizmu. Prejavujú sa nechufou ku kritickej sebareflexii, nechotou k nezaujatej diskusii, presvedčením o vlastnej pravde. Zámerom tohto čísla je túto “fundamentálne profesionálnu” slepotu a tvrdohlavosť trochu nabúrať.

Mikuláš J. Lisický, Jaroslav Boháč

Kontakty

- J. Vráblíková, P. Dvořák: Záhadní koule v Podkrušnohoří 331

Aktuality

- J. Liptay: Symbióza kultúrneho a prírodného dedičstva 283
 M. Kozová: Kolokvium krajinárskych katedier 284
 D. Petříková, J. Kepl: O bytovej politike 332
 Z. Izakovičová: Krajinné plánovanie v 21. storočí 333

Recenzie

- I. Thurzo: Archeológia krajiny 335

Contents

- M. J. Lisický: The Underhandedness of Environmental Metaphors and Parables 285
 E. Smolková: Problematic Fundamental Theses of Some Environmental Concepts 290
 M. Gottlieb, I. Hanousková: Myths in Our "Oikos" 295
 M. Ružička: Sustainability of Myths, Illusions and Fetishes 299
 M. Lapka: Fetishes in the Environment – Pitfalls of Inspiration 301
 E. Halada: Creation of Landscape and Habitats: Reality or Illusion? 304
 I. Hanousková, M. Gottlieb: History Within Present Days, Present Days in History (Myths Around Sustainable Development) 307
 Z. Izakovičová, D. Štefunková: Implementation of the Model Elements of the Territorial System of Ecological Stability in the Agricultural Landscape 314

Tribune

- S. Komárek: Environmental Witchcraft 318
 P. Deván: Fetishes and Dogmas in the Nature Protection 319
 J. Ungerman: Snowbound Myths on the Anti-Flood Protection 321
 M. Bartoš: On Hopes for Sustainable Life 323

Environmental Fetishes and Superstitions

Superstitions, fetishes and illusions are generally considered by people of the 21st century to be something marginal, if not obsolete and slowly becoming extinct. It seems that scientific view of the world should have wiped such junk out of our life. But, somehow, they do return using the back door. Conceptions and hypotheses melted into methodologies do not deal with black cats and chimney-cleaners. But even now they are sometimes offering a simplified vision of the world, misleading orientations, illusions on our ability to predict. We assume that the system should work this or that way because it is logical, comprehensible, good, pretty.

The drawback of the unprecedented development of science and technology is hastiness, lack of opportunities to rise up from the stream or to withdraw for a while and contemplate. A mankind believes that – on its way to cognition and master the environment – it knows where the way leads. To the destination, of course. But do we really know what is the destination? And if so, how do we know that we are approaching it?

Many environmental concepts were accepted precipitously, uncritically, and downright spontaneously. Unfortunately they manifest a strong resistance even at verification and it can be hardly counted on their spontaneous termination.

Superstitions, fetishes, illusions, but also metaphors cater to our comfortableness of thinking. But under critical conditions they do not provide neither recourse nor warranty for useful action.

Due to the war in the Near East or the terrorist attack on WTC, the term fundamentalism is mostly understood as referring to religion. But this kind of world-view is far more spread. We do find traces of fundamentalism even in the science. They show up in dislike for critical self-reflection and open-minded discussions, in the belief of one's gospel truth. The goal of this issue is to make a dent in this "fundamentally professional" blindness and stubbornness.

Mikuláš J. Lisický, Jaroslav Boháč

- R. Špaček: To the Term Sustainable Development 326

Essay

- B. Dohnány, N. Hrašková: From a Global Village to a Global Net. (Spare a thought for a Conference) . 327

Contacts

- J. Vráblíková, P. Dvořák: Mysterious Sphere in the Podkrušnohoří Region 331

Recent News

- J. Liptay: Symbiosis of Cultural and Natural Heritage 283
 M. Kozová: Colloquium of the Landscape-Oriented Departments 284
 D. Petříková, J. Kepl: On Dwelling Policy 332
 Z. Izakovičová: Landscape Planning in the 21st Century 333

Review

- I. Thurzo: Landscape Archaeology ... 335